

КОНСОЛІДАЦІЯ СТВОРЕНИХ ПОРІД ВРХ В ГОСПОДАРСТВАХ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Наведено продуктивність і рівень консолідації українських чорно-рябої та червоної молочної порід в господарствах Миколаївської області.

Ключові слова: продуктивність, фенотипова консолідація, лінія, внутрішньолінійний добір, крос ліній, українська чорно-ряба, червона молочна, порода.

Приведено продуктивность и уровень консолидации украинских черно-рябой и красной молочной пород в хозяйствах Николаевской области.

Ключевые слова: продуктивность, фенотиповая консолидация, линия, внутрилинейный отбор, кросс линий, украинская черно-рябая, красная молочная, порода.

We present performance level and the consolidation of Ukrainian black and red variegated manner and dairy breeds in farms, Mykolaiv region.

Key words: productivity, phenotype consolidation, line the inside line selection, cross lines, the Ukrainian black ripple, red dairy, breed.

Історія світової практики селекції свідчить про те, що найбільш стійку ефективність галузі можна досягти при використанні відселекціонованих, консолідованих за багатьма ознаками груп тварин як при чистопородному (внутрішньопородному) їх розведенні, так і при використанні ефекту схрещування (гетерозису) шляхом повторення найбільш вдалих поєднань. У обох випадках при збереженні достатньої для селекції внутрішньопородної мінливості генеалогічні групи повинні бути в певному ступені консолідовані за показниками продуктивності, екстер'єрними і інтер'єрними показниками.

Консолідація і мінливість – необхідні характеристики та елементи удосконалення будь-якої селекційної групи тварин, які, попри суперечливість та протилежність, перебувають у діалектичній єдності.

На підставі вищезгаданого вважаємо, що названа тема є актуальною.

Дослідження проводились у філії № 24 МВ АПВ ДП «Агроспецсервіс» Арбузинського району на поголів'ї корів української чорно-рябої молочної породи та української червоної молочної породи в ПЗ СЗАТ «Колос».

Оцінена продуктивність корів різних генотипів, ліній та їх поєднань, тварин одержаних при внутрішньолінійному доборі і кросі ліній за показниками I, II, III кращої лактації.

Коефіцієнти фенотипової консолідації визначали за формулами з використанням середньо квадратичного відхилення та коефіцієнта мінливості оцінюваних груп тварин за конкретною ознакою відносно тих же показників генеральної сукупності стада.

У результаті досліджень встановлено, що стадо корів філії № 24 МВ АПВ ДП «Агроспецсервіс» належить до шести ліній – Чіфа, Валіанта, Хановера, Старбака, Інгансера, Метта.

Більш чисельна і з високою продуктивністю відрізняється лінія Чіфа, від 40 корів якої одержано за I, II, III, кращу лактації відповідно 5328, 5907, 6166, 6756 кг молока та 203,5; 225,3; 231,8; 259,0 кг молочного жиру.

Вірогідно поступаються тваринам лінії Чіфа дочки лінії Валіанта за молочним жиром у першу лактацію на 17,8 кг ($P \leq 0,05$), у другу лактацію на 37,1 ($P \leq 0,01$), а в кращу лактацію за надоем на 805 кг ($P \leq 0,05$) і молочним жиром на 40,7 кг ($P \leq 0,01$).

Тварини лінії Хановера поступаються за молочним жиром у другу лактацію на 23,9 кг ($P \leq 0,05$), у кращу на 29,4 ($P \leq 0,05$), лінії Старбака в першу і третю лактації на 17,2 і 20,7 кг ($P \leq 0,05$), а в кращу лактацію за надоем на 605 кг і молочним жиром 39,9 кг ($P \leq 0,01$), більш чисельні лінії наведені в таблиці 1.

**Порівняльна продуктивність корів різних ліній
у філії № 24 МВ АПВ ДП «Агроспецсервіс», 2009 р.**

Лактація	Голів	Надій, кг	Молочний жир, кг	лінія Чіфа ±	
		M ± m	M ± m	за надоем, кг	за мол. жиром, кг
Лінія Чіфа					
I	40	5328 ± 118	203,5 ± 4,4	–	–
II	40	5907 ± 149	225,3 ± 5,9	–	–
III	40	6166 ± 130	231,8 ± 5,2	–	–
Краща	40	6756 ± 99	259 ± 4,1	–	–
Лінія Валіанта					
I	20	5385 ± 171	185,7 ± 6,4	-57	+17,8*
II	8	5327 ± 303	188,2 ± 10,8	+580	+37,1**
III	5	5733 ± 114	212,2 ± 11,6	+433	+19,6
Краща	5	5951 ± 381	218,3 ± 13,7	+805*	+40,7**
Лінія Хановера					
I	24	5298 ± 179	193,2 ± 7,1	+30	+10,3
II	19	5657 ± 218	201,4 ± 6,7	+250	+23,9*
III	7	5701 ± 471	206,9 ± 15,2	+465	+24,9
Краща	7	6142 ± 294	229,6 ± 10,0	+614	+29,4**
Лінія Старбака					
I	23	5080 ± 136	186,3 ± 5,5	+248	+17,2*
II	14	5859 ± 312	209,5 ± 10,9	+48	+15,8
III	8	5809 ± 272	211,1 ± 8,4	+357	+20,7*
Краща	8	6151 ± 150	219,1 ± 11,1	+605**	+39,9**

Примітка: * – $P \leq 0,05$; ** – $P \leq 0,01$.

Більш чисельна і консолідована лінія Чіфа і має позитивні значення коефіцієнта консолідації за всіма лактаціями як за надоем, так і за молочним жиром.

Коефіцієнт консолідації коливається від 0,043 до 0,175 за надоем, за молочним жиром від 0,096 до 0,245.

Тварини лінії Валіанта більш консолідовані за перші три лактації. Коефіцієнт консолідації коливається за надоем від 0,051 до 0,658, за молочним жиром від 0,061 до 0,245. За кращу лактацію цей показник від'ємний.

За тваринами лінії Старбака коефіцієнт консолідації позитивний за I, III і кращу лактації за надоем від 0,087 до 0,416, за молочним жиром коефіцієнт консолідації позитивний за перші три лактації (K – від 0,055 до 0,255) за кращу лактацію від'ємний.

Продуктивність тварин, одержаних від кросу ліній складала відповідно 5228, 5657, 6057, 6487 кг молока та 192,6; 207,6; 225,2; 248,4 кг молочного жиру, що на 206, 701, 117 кг молока менше, ніж у тварин від внутрішньолінійного добору за I, II, кращу лактації. Різниця вірогідна за другу лактацію, за надоем на 701 кг ($P \leq 0,001$) і за молочним жиром на 33 кг ($P \leq 0,001$) (табл. 2).

У порівнянні з кросом ліній більш консолідовані тварини від внутрішньолінійного добору, які, як за надоем, так і молочним жиром. мають позитивні значення коефіцієнта фенотипової консолідації за II, III, кращу лактації і коливався за надоем від 0,113 до 0,436, за молочним жиром від 0,126 до 0,491.

Таблиця 2

**Молочна продуктивність корів при внутрішньолінійному доборі і кросі ліній
у філії № 24 МВ АПВ ДП «Агроспецсервіс», 2009 р.**

Лактація	Голів	Надій, кг	Молочного жиру, кг	± до кросу ліній	
		M ± m	M ± m	за надоем	за мол. жиром
Крос ліній					
I	96	5228 ± 77	192,6 ± 3,0	–	–
II	72	5657 ± 120	207,6 ± 4,5	–	–
III	50	6057 ± 127	225,2 ± 4,9	–	–
Краща	50	6487 ± 110	248,4 ± 4,6	–	–
Внутрішньолінійний добір					
I	19	5434 ± 203	202,1 ± 7,8	+206	+9,5
II	17	6358 ± 146	240,6 ± 5,9	+701***	+33***
III	16	5940 ± 195	223,3 ± 7,4	-117	-1,9
Краща	16	6604 ± 165	253,8 ± 6,8	+117	+5,4

Примітка: *** – $P \leq 0,001$.

Таблиця 3

**Коефіцієнти фенотипової консолідації при різних способах добору
у філії № 24 МВ АПВ ДП «Агроспецсервіс», 2009 р.**

Лактація	Голів, n	За надосм			За молочним жиром		
		K ₁	K ₂	K у середньому	K ₁	K ₂	K у середньому
Внутрішньолінійний підбір							
I	19	-0,114	-0,082	-0,098	-0,090	-0,045	-0,068
II	17	0,409	0,463	0,436	0,458	0,523	0,491
III	16	0,121	0,104	0,113	0,130	0,122	0,126
Краща	16	0,147	0,149	0,148	0,208	0,224	0,216
Крос ліній							
I	96	0,022	0,014	0,018	0,021	0,013	0,017
II	72	-0,031	-0,053	-0,042	0,116	0,098	0,107
III	50	-0,049	-0,049	-0,049	-0,044	-0,041	0,043
Краща	50	-0,040	-0,053	-0,047	0,024	0,030	0,027

Поголів'я корів української червоної молочної породи в стаді ПЗ СЗАТ «Колос» належить до двох внутрішньопородних типів – голштинізованого і жирномолочного.

Продуктивність корів голштинізованого типу за I, II, III, кращу лактацію складала відповідно 4193, 4938, 5358, 5793 кг молока та 155, 183, 196, 215 кг молочного жиру, що вірогідно перевищує тварин жирномолочного типу за другу лактацію на 804 кг молока ($P \leq 0,001$), за третю і кращу на 762 і 633 кг ($P \leq 0,01$) і за молочним жиром за III і кращу лактації на 28 і 27 кг ($P \leq 0,01$ і $P \leq 0,001$) (табл. 3).

Тварини жирномолочного типу з урахуванням перших трьох лактацій за надосм більш консолідовані і мають позитивні значення в порівнянні з голшти-нізованими ($K_{\text{серед.}}$ від 0,043 до 0,097). За молочним жиром суттєвої різниці в консолідації між типами не спостерігається (табл. 4).

Таким чином, виявлення більш продуктивних і консолідованих груп тварин і використання їх у селекційній роботі буде сприяти підвищенню ефективності селекційно-плеємної роботи.

Таблиця 4

**Коефіцієнти фенотипової консолідації різних внутрішньопородних типів
в ПЗ СЗАТ «Колос» у середньому за 3 роки**

Лактація	Гол. n	За надосм			За молочним жиром		
		K ₁	K ₂	K у середньому	K ₁	K ₂	K у середньому
Жирномолочний тип							
I	75	+0,045	0,041	0,043	-0,046	-0,059	-0,053
II	50	0,113	0,081	0,097	0,082	0,026	0,054
III	32	0,071	0,031	0,051	0,052	0,011	0,032
Краща	31	-0,056	0,030	-0,013	0,005	-0,026	-0,011
Голштинізований тип							
I	24	-0,153	-0,111	-0,132	-0,213	-0,172	-0,193
II	17	-0,059	0,085	0,013	-0,106	0,035	-0,036
III	11	-0,059	0,054	-0,003	-0,017	0,091	0,037
Краща	11	-0,041	0,040	-0,001	0,187	0,265	0,226

ЛІТЕРАТУРА

1. Зубець М.В., Карасик Ю.М., Буркат В.П. и др./Под. ред. М.В. Зубца // Преобразование генофонда пород. – К.: Урожай, 1990. – 352 с.
2. Полупан Ю.П. Оценка степени фенотипической консолидации генетических групп животных // Зоотехния. – 1996. – № 10. – С. 13-15.
3. Петренко І.П. До теорії консолідації порід у скотарстві // Розведення і генетика тварин. – К.: Аграрна наука, 1999. – Вип. 31-32. – С. 185-189.
4. Полупан Ю.П. проблеми консолідації різних селекційних груп тварин // Вісник аграрної науки. – 2001. – № 12 – С. 42-46.
5. Семенова Є.І. Щодо «консолідації» в породоутворенні // Розведення і генетика тварин. – К.: Аграрна наука, 1999. – Вип. 31-32. – С. 226-228.

Рецензенти: Бугаєвський В.М., к.с.-г.н.;

Серветник О.П., зав. сектором інформаційно-консультаційного забезпечення

© Мащенко Р.І., Соколов А.В.,
Молдованова О.О., Левченко Л.О., 2010

Стаття надійшла до редколегії 12.11.2009 р.